

Sóweczka (*Glaucidium passerinum*)

TAKSONOMIA

Rodzaj *Glaucidium* do którego należy sóweczka obejmuje 31 gatunków sów żyjących na większości kontynentów. Charakteryzuje je mały rozmiar oraz upodobanie w diecie do owadów, gadów i małych ptaków. Nazwa gatunkowa naszej rodzimej sóweczki *G. passerinum* („sóweczka wróblowa”) nawiązuje do jej niewielkich rozmiarów. Z całego rodzaju sięga najdalej na północ i pewnie dlatego częściej niż pozostałe poluje na małe ssaki, praktycznie nie chwytając owadów.

ZACHOWANIE

Jedyna nasza sowa o stricte dziennym trybie życia, ze szczytami aktywności godowej i lowieckiej o świcie i poranku. Ptak mało płochliwy. Przy dziupli lęgowej bardziej ostrożny i intruza może nawet atakować. Często wchodzi w konflikty z dzięciolem dużym.

ŚRODOWISKO

Sóweczka jest silnie związana z borami iglastymi z różnym udziałem świerka i jodły. Zasiedla też bory sosnowe i grądy z ich domieszką. Wybiera miejsca z bujnym podrostem w pobliżu cieków wodnych i lasów o zróżnicowanej strukturze wiekowej. W siedliskach bogatych może przebywać przez cały rok, w pozostałych przemieszcza się w lasy liściaste i na skraj lasu. Unika sąsiedztwa większych sów, szczególnie puszczyka zwyczajnego.

MORFOLOGIA

Wysokość: 15-17 cm (wielkość wróbla). Ciężar ciała: 50-80 g (samice są ok. 10 g, tj. 15% cięższe od samców). Podobnie jak u innych sów, u sóweczki występuje tzw. odwrotny dymorfizm płciowy. Oznacza to, że samice są większe od samców, co ujawnia się już w piskląt w gnieździe. Jednak gdy widzimy pojedynczego ptaka, praktycznie nie możemy zorientować się, czy mamy do czynienia z samicą czy samcem.

Na szczycie, w przeciwieństwie do swoich krewniaków, sówy te dość często odzywają się głos samca i samicy wyraźnie się różni. Sóweczkę trudno pomylić z inną sową. Podobna do niej pojedyncza występuje w otwartych siedliskach blisko człowieka. Również miejsca przebywania sóyczka, który praktycznie w Polsce nie występuje, te są zgoła inne. Również głosy tych gatunków są różne, ażkolwiek zawołania sóyczka mogą wydać się bardzo podobne. Miejsca przebywania sóweczki zdradzają nierazko małe ptaki śpiewające. Jeśli zobaczą odpoczywającą sowę, nie dają jej spokoju. Ich fizjot może nam wskazać dokładne miejsce przebywania sowy.

SEZON LĘGOWY

Intensywne toki rozpoczynają już w marcu. Ptaki zajmują opuszczone dziuple po dzięciole dużym, rzadziej po innych dzięciołach. W kwietniu samica składa 4-6 białych [aj] i wysiaduje je samodzielnie przez 28 dni. Samiec w tym czasie dostarcza jej pokarm. Pisklęta wykluwają się i wylatują z gniazda jednocześnie, co jest wyjątkiem wśród sów. Przez ten czas karmione są przez samicę zwierzętami upolowanymi przez nią samodzielnie lub przekazanymi jej przez samca. Młode opuszczające dziuple są znacznie ciemniejsze od ptaków dorosłych, ale już po miesiącu są od nich trudno rozróżnialne.

jajo sóweczki (wielkość naturalna)

POKARM

Poliuje na ssaki i ptaki w podobnych proporcjach. Jej najczęstą ofiarą padają złabie, sikory, rudyki, myszy leśne i nornice. Poluje z zasiadkiem w dzier, posługując się głównie wzrokiem, rzadziej słuchem.

białe brwi żółta tarczówka
słabo zaznaczona szara duży, żółty dziób
podłużne, długie pasy nogi ukryte w długich piórach długий ogon w białe pasy

wypluwka

WĘDRÓWKI I ŚMIERTELNOŚĆ

Dorosłe ptaki pozostają w terytorium jak długo się da i dopiero większe opady śniegu zmuszają je do szukania lepszych łowisk w okolicy. Młode ptaki przenoszone są z terytoriów rodzicielskich w jesieni i wtedy mogą przelatywać na większe odległości i pokazywać się na nowych terenach. Większą tendencję do wędrówek przejawiają populacje północne. Przeżywalność sóweczki w okresie lęgowym jest dość duża. Sytuacja odwrotna jest w zimie.

LICZEBNOŚĆ I ROZMIESZCZENIE

Liczewność sóweczki w Polsce szacuje się obecnie na 500 par lęgowych. W ostatnich latach jej liczbowość systematycznie wzrastała, prawdopodobnie w wyniku łagodnych zim i naiotów ptaków z północy. Główne lęgowskie sóweczki w Polsce znajdują się w górach, oraz na przedgórzu, Borach Dolnośląskich i lasach Polski północno-wschodniej. Szczególnie duże zagęszczenia zanotowano w Sudetach, Beskidach i Puszczy Białowieskiej.

WOKALIZACJA

Sóweczka odzywa się bardzo często. Jedynie poluje w milczeniu. Samiec w okresie godowym oraz jesienią odzywa się melodyjnym, jednostajnym gwizdem 'piuu piuu' z częstotliwością co 3-4 sek. Gwizdy takie można usłyszeć rzadziej w pozostałych porach roku, a częściej serię podnoszących się gwizków. Pełnią one prawdopodobnie funkcję kontaktową. Samica odzywa się bardzo wysokim piskiem, na granicy słyszalności człowieka. Pisklęta i młode odzywają się bardzo podobnie do niej.

spektrogram glosu godowego samca

4 MHz 1 2 sek

OCHRONA

Gatunek chroniony, obecny w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Był może stanie się wkrótce również gatunkiem podlegającym ochronie strefowej (strefa ochrony całorocznej) w promieniu 50 m wokół czynnych gniazd. Istotne dla tego gatunku może być zachowanie mozaiki środowisk i dziuplastycznych drzew oraz zróżnicowanej, pionowej struktury drzewostanu.

budka lęgowa dla sóweczki

Ulotka wydana w ramach projektu pn. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków w Karpatach Zachodnich realizowanego przez Fundację Wspierania Inicjatyw Ekologicznych Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych www.fwie.eco.pl Projekt realizowany pod patronatem Małopolskiego Konservatora Przyrody i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie LSY PAŃSTWOWE REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W KRAKOWIE

Tekst i fotografie: Romuald Mikusek Opracowanie graficzne: Wiktor Tąbak